

บทความวิจัย

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของพิธีงเด็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีในปัจจุบัน

โดย

นางสาวบุญสิตา พงษ์พลสุข

รหัสนักศึกษา 05590620

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความวิจัย	ประวัติความเป็นมาของพิธีงเด็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีในปัจจุบัน
ผู้เขียน	นางสาวบุญสิตา พงษ์พลสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร.พิภู บุษนุก
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องประวัติความเป็นมาของพิธีงเด็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาและรูปแบบของพิธีงเด็กตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่าพิธีกรรมดังกล่าวมีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างในปัจจุบันโดยศึกษาจากการค้นคว้าหนังสือและเอกสารงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า พิธีงเด็กเป็นพิธีกรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวจีนรวมไปถึงค่านิยมเรื่องความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษ ที่มีวิวัฒนาการมานานกว่า 2000 ปี พิธีดังกล่าวทำเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นการตอบแทนให้ผู้ตายมีชีวิตที่สุขสบายในโลกหลังความตายตามความเชื่อของพุทธศาสนานิกายมหายานที่ชาวจีนนับถือส่วนใหญ่ พิธีกรรมนี้ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยจากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรของชาวจีน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยและชาวจีนเป็นสาเหตุให้เกิดพิธีงเด็กขึ้นในสังคมไทยในเวลาต่อมา แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและรูปแบบของพิธีงเด็กเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยการลดรูปแบบขั้นตอนพิธีกรรมจากในอดีต พิธีกรรมนี้จึงไม่เป็นที่นิยมทำกันในปัจจุบันแต่ก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่บ้างเพราะเป็นธรรมเนียมที่ฝังรากลึกและผูกพันกับชาวจีนมายาวนานหลายพันปี

คำสำคัญ : พิธีงเด็ก, ประวัติความเป็นมา, รูปแบบพิธีกรรม

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องประวัติความเป็นมาของพิธิกงเต็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีกรรมในปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อ.ดร.พิญชบุษบก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

บุญสิตา พงษ์พลสุข

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญรูปภาพ	ง
ความเป็นมาของพิธีงเด็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีในปัจจุบัน.....	1
บรรณานุกรม.....	28

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1 มณฑลพิธีกิ่งเต็ก.....	11
รูปที่ 2 ม้าเทวทูต	12
รูปที่ 3 ขั้นตอนการข้ามสะพานโอมะสงสาร	15
รูปที่ 4 ขั้นตอนการข้ามสะพานโอมะสงสาร	15
รูปที่ 5 พิธีทิ้งกระจาด.....	17
รูปที่ 6 การแต่งกายของลูกชาย.....	20
รูปที่ 7 การแต่งกายของลูกสาวที่แต่งงานแล้วและลูกสะใภ้.....	20
รูปที่ 8 การแต่งกายของลูกเขย (ขวา).....	21
รูปที่ 9 การแต่งกายของหลานนอก	22
รูปที่ 10 เครื่องกระดาศงเต็กในปัจจุบัน	25
รูปที่ 11 เครื่องกระดาศงเต็กในปัจจุบัน	25

บทความวิจัยเรื่อง

ประวัติความเป็นมาของพิธีงเด็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีในปัจจุบัน

บทนำ

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยอย่างน้อยตั้งแต่ สมัยสุโขทัย ชาวจีนที่เข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองทางภาคตะวันออกเฉียงใต้และทางภาคใต้ของประเทศจีน มีการประกอบอาชีพกสิกรรมและเกษตรกรรมเป็นหลักซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ จึงส่งผลให้เกิดระบบความเชื่อต่าง ๆ ขึ้นเพื่อคุ้มครองตนเอง และพืชผลทางการเกษตร เช่น พิธีกรรมบูชาดินฟ้า พิธีกรรมบูชาผีसाงเทวดา และการเคารพบูชาบรรพบุรุษ เป็นต้น

แม้ชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยจะพยายามปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับวัฒนธรรมความเป็นไทย แต่ก็ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนอยู่ พิธีกรรมสำคัญที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน คือ การประกอบพิธีงเด็ก พิธีกรรมนี้ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการกตัญญูต่อบรรพบุรุษอันเป็นค่านิยมดั้งเดิมของชาวจีน ซึ่งเป็นพิธีที่แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษ พิธีดังกล่าวทำเพื่ออุทิศส่วนบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยเชื่อว่าจะทำให้ดวงวิญญาณของผู้ตายไปสู่สรวงสวรรค์สุขชาวดีขององค์อมิตาภพระพุทธเจ้าตามความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายาน โดยชาวจีนได้ใช้พิธีกรรมนี้เป็นสัญลักษณ์ในการปลูกฝังค่านิยมด้านความกตัญญูให้กับลูกหลาน

แต่ในปัจจุบันพิธีงเด็กได้มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยลดรูปแบบพิธีกรรมและขั้นตอนจากในอดีตตามกาลเวลา รวมถึงการเห็นความสำคัญและการเข้าใจความหมายในการประกอบพิธีดังกล่าวก็ลดน้อยลง เนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้ความเชื่อของลูกหลานต่อพิธีกรรมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ประวัติความเป็นมาของพิธีงเด็กในประเทศไทยและรูปแบบพิธีในปัจจุบัน” โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาที่มาและพัฒนาการของพิธีงเด็ก ประการที่ 2 เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของพิธีงเด็กจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และประการสุดท้ายเพื่อศึกษาความหมายและรูปแบบของพิธีงเด็กที่ปรากฏในปัจจุบัน

ความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย

การอพยพของสุ่ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของชาวจีนนั้นมีปัจจัยหลักประการหนึ่งจากเรื่องภูมิศาสตร์เนื่องจากพื้นที่ตอนใต้ของจีนซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของชาวจีนในประเทศไทยเต็มไปด้วยภูเขา ประชากรแออัด พื้นที่ราบมีน้อยไม่เพียงพอต่อการทำมาหากิน ขณะเดียวกันบ่อยครั้งยังประสบปัญหาด้านการเมือง ความไม่สงบในประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้คนบางกลุ่มเริ่มมาตั้งรกรากอยู่ต่างแดน โดยดินแดนหนึ่งที่ชาวจีนอพยพเข้ามาจำนวนมาก คือ ประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับคนไทยที่มีลักษณะนิสัยโอบอ้อมอารี ไม่รังเกียจชาวต่างชาติ ทำให้มีชาวจีนอพยพหนีภัยในประเทศของตนเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก และเนื่องจากชาวจีนเป็นชนชาติมีลักษณะนิสัยขยันขันแข็งและเชี่ยวชาญในการค้า ชาวจีนจึงกลายเป็นกลุ่มคนที่บทบาทอย่างมากต่อเศรษฐกิจของไทย

ชาวจีนที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยส่วนมากมาจากมณฑลกวางตุ้งและฮกเกี้ยนซึ่งอยู่ติดแถบชายฝั่งทะเลจึงยึดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลเป็นหลักโดยเฉพาการค้าทางทะเล โดยเข้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย หลักฐานที่ปรากฏชัดเจนที่สุดคือการถ่ายถอดศิลปะการทำเครื่องชามสังคโลก เนื่องจากการทำการค้าในประเทศไทยสามารถทำได้อย่างอิสระเสรี ดังนั้นชาวจีนส่วนมากที่เข้ามาจึงเป็นพวกพ่อค้าเรือสำเภา สินค้าที่นำมาขายส่วนมากเป็นเครื่องปั้นเคลือบดินเผา ในช่วงยุคสมัยนี้มีพ่อค้าชาวจีนเดินทางเข้ามาค้าขายเป็นจำนวนมาก แต่มีไม่มากนักที่ตั้งหลักแหล่งอาศัยอยู่อย่างถาวร (กิตติ, 2554 : 12) เนื่องจากชาวจีนในสมัยนั้นมีจุดประสงค์หลักเพื่อเข้ามาทำการค้าเพียงชั่วคราวเท่านั้น

เมื่อเข้าสู่สมัยอยุธยา ชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาเพิ่มมากขึ้น สาเหตุการอพยพมาจากการชักชวนของญาติพี่น้องที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยอยู่ก่อนแล้ว (ธรรณภรณ์, 2547 : 29) ชาวจีนในสมัยนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวฮกเกี้ยน ชุมชนชาวจีนในอยุธยาส่วนใหญ่ประกอบด้วยพ่อค้า แต่ก็ยังมีผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามบันทึกของชาวยุโรปว่า มีชาวจีนที่เลี้ยงหมูอยู่ทั่วเมือง และมีชาวจีนที่เป็นช่างฝีมือนานาชนิดตั้งนิวาสสถานอยู่ในตลาด ขณะเดียวกันราชสำนักอยุธยายังให้การสนับสนุนพ่อค้าชาวจีนในสยาม ทำให้พ่อค้าชาวจีนเข้ามามีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจ เกิดชุมชนชาวจีนที่ใหญ่มากกว่าในอดีต นับตั้งแต่ยุคแผ่นดินพระนารายณ์ การค้าทางเรืออยู่ในการควบคุมของจีนเป็นหลัก (กิตติ, 2554 : 14) ชาวจีนในสมัยนี้ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวร โดยส่วนมากมาจากทางตอนใต้ของ

ประเทศจีน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชาวจีนได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ทั่วไปทั้งในและนอกกำแพงเมืองศรีอยุธยา ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่นบริเวณวัดพนัญเชิง แกว่ป้อมเพชร และริมฝั่งน้ำตรงข้ามวัดพนัญเชิง

สมัยอยุธยายังมีการส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่จีนที่เรียกว่า การจิ้มก้อง โดยจีนใช้ระบบนี้รับรองความชอบธรรมของตำแหน่งพระมหากษัตริย์ของไทย ผลจากการที่ไทยส่งเครื่องบรรณาการไปยังจีนนั้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการค้าในระบบบรรณาการ ทำให้ความสัมพันธ์ของไทยและจีนแน่นแฟ้นขึ้น ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และจำนวนชาวจีนในอยุธยา

ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี เนื่องจากพระเจ้าตากสินทรงมีเชื้อสายจีนแต่จิวและชาวแต่จิวก็เป็นฐานกำลังสำคัญของพระองค์ในการสู้รบกับพม่าตั้งแต่ครั้งที่พระองค์ตีฝ่าวงล้อมออกมาจากอยุธยา ดังนั้นจึงไม่แปลกที่พระองค์จะสนับสนุนคนจีนแต่จิวเป็นพิเศษซึ่งนั่นเท่ากับเป็นการชักชวนให้ชาวจีนเหล่านี้เข้ามาอยู่อาศัยในกรุงธนบุรีเป็นจำนวนมาก ในรัชสมัยของพระองค์จีนแต่จิวถูกขนานนามว่า จินหลวง นโยบายของพระองค์ดึงดูดชาวจีนแต่จิวจำนวนมากให้เข้ามาสู่กรุงเทพฯ จนกลายเป็นกลุ่มชาวจีนที่มีมากที่สุดในปัจจุบัน

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พบว่าชาวจีนได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากยิ่งขึ้น และประเทศจีนยังเป็นประเทศที่ไทยติดต่อทำการค้าด้วยมากที่สุดในสมัยดังกล่าว ดังนั้นชาวจีนจึงยังคงมีบทบาทสำคัญมากทางด้านเศรษฐกิจ และเนื่องจากชาวจีนที่อพยพมาส่วนมากเป็นผู้ชายและไม่ได้พาภรรยา มาด้วยจึงเกิดการแต่งงานระหว่างชายจีนและหญิงไทยเป็นจำนวนมาก การแต่งงานไม่ได้จำกัดเพียงแต่ชนชั้นล่างเท่านั้นแม้แต่ชนชั้นสูงของไทยก็พบว่ามีการแต่งงานกับชาวจีนด้วยเช่นกัน การสร้างสัมพันธ์ระบบเครือญาติระหว่างชนชั้นสูงของไทยกับชาวจีนนั้นทำให้ชาวจีนได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทย ชาวจีนเหล่านี้เมื่อแต่งงานกับคนไทยก็ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย เช่น การทำบุญตักบาตร ขณะเดียวกันชาวจีนก็ยังคงธำรงรักษาขนบธรรมเนียมเดิมของตนเอง จนเกิดการถ่ายทอดและผสมผสานของ 2 วัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยอาจกล่าวได้ว่าเป็นพวกที่โชคดีที่สุดเพราะประเทศไทยไม่มีนโยบายที่บังคับหรือกีดกันชาวจีน เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยก็สามารถใช้ชีวิตตาม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมเดิมของตนเอง จะปรากฏประเพณี และพิธีกรรมของชาวจีนจำนวนมากในสังคมไทย เช่น การไหว้ตรุษจีน พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษ เป็นต้น เนื่องจากชาวจีนให้ความสำคัญกับเรื่องความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ อันเป็น

ค่านิยมดั้งเดิมของชาวจีน พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดดังกล่าวได้รับการสืบทอดเรื่อยมา พิธีกรรมที่สำคัญพิธีหนึ่ง คือ พิธีศพที่แม้ปัจจุบันจะใช้การเผาแทนการฝังแต่ก็ยังคงรักษาพิธีกรรมดั้งเดิมไว้ คือ พิธีกงเต๊ก ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่แสดงถึงความกตัญญูที่ลูกหลานมีต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

ความเป็นมาของพิธีกงเต๊ก

เมื่อมีคนในครอบครัวถึงแก่กรรมไม่ว่าจะชนชาติใดต่างก็ต้องมีการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ผู้ล่วงลับไปสู่สุคติสัมปรายภพและการจัดพิธีดังกล่าวนี้แต่ละชนชาติได้ปฏิบัติต่อเนื่องเป็นเวลานานจนในที่สุดได้กลายเป็นประเพณีเฉพาะหมู่เหล่าหรือชนชาติไป ตามประเพณีของชาวจีนเมื่อมีบุคคลในครอบครัวเสียชีวิตจะมีการทำพิธีตามลัทธิศาสนาตามที่ถูกตายนั้นถือและจะมีพิธีกงเต๊กเพื่อส่งวิญญาณของผู้ตายให้ไปสวรรค์ในคืนวันก่อนที่จะทำพิธีฝังหรือเผาศพ (ประยงค์ อนันตวงศ์, 2540 : 151)

ชาวจีนเป็นชนชาติที่ยึดถือความกตัญญูเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทำให้รูปแบบประเพณีความเชื่อต่าง ๆ ของชาวจีนมักจะสอนให้กตัญญูต่อบรรพบุรุษเป็นหลัก พิธีศพก็เป็นหนึ่งในประเพณีความเชื่อนั้น ๆ การประกอบพิธีศพของชาวจีนจึงถือเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูที่ลูกหลานมีต่อบรรพบุรุษโดยมีความเชื่อว่าการประกอบพิธีดังกล่าวเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

พิธีศพของชาวจีนมีวิวัฒนาการมากกว่า 2000 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ที่ชาวจีนยังไม่มี ความเชื่อเรื่องวิญญาณ การประกอบพิธีศพจึงเป็นไปอย่างไม่มีระเบียบแบบแผนนัก เมื่อมีคนตายก็นำไปศพไปทิ้งให้ไกลจากที่อยู่อาศัยหรือตามป่าเขา ต่อมาชาวจีนได้รับอิทธิพลความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายว่าดวงวิญญาณของผู้ตายยังคงสถิตอยู่ในร่างที่เสียชีวิตและด้วยความยึดถือหลักความกตัญญูเป็นสำคัญจึงเห็นว่าการทำเช่นนั้นเป็นการอุจาดและไม่กตัญญูต่อผู้ตาย จึงได้มีการนำศพผูกติดกับท่อนไม้ก่อนจะนำไปฝังในป่า หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาเรื่อยมาจนมาถึงการนำศพใส่ในโลงและมีการประกอบพิธีกรรมตามลำดับ

การทำศพในสมัยก่อนมีการประกอบพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ เช่น ในสมัยราชวงศ์โจวการประกอบพิธีศพมีระยะเวลายาวนานถึง 7 เดือนและพิธีศพของกษัตริย์ในสมัยนั้นจะต้องมีเจ้านครต่าง ๆ มาเข้า

ร่วมพิธี โรงศพต้องทำจากไม้หนา 4 ชั้น ภายในโรงศพจะต้องมีการบรรจุข้าวของเครื่องใช้และฝังข้าวราชบริพารทั้งเป็นเพื่อส่งไปเป็นข้ารับใช้ในภพหน้า (ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 1) นอกจากนี้ยังมีการไว้ทุกข์ เช่น การไว้ทุกข์พ่อแม่ต้องไว้ทุกข์นานถึง 3 ปี เป็นต้น (จิตรา ก่อฉันทเกียรติ, 2544 : 16) ภายหลังจากพิธีศพได้พัฒนาเรื่อยมาจนเกิดเป็นพิธีกงเต็ก

พิธีกงเต็กเกิดขึ้นเมื่อใดนั้นไม่มีหลักฐานระบุอย่างชัดเจน ตามบันทึกโบราณ พิธีกงเต็กเริ่มมีมาตั้งแต่ 255 ปีก่อนคริสต์ศักราช เมื่อกษัตริย์หรือบุคคลชั้นสูงเสียชีวิตจะมีการฆ่าคนเพื่อสังเวทแก่คนตาย ชาวจีนโบราณเชื่อว่าการตายคือการต่อชีวิต การส่งสิ่งของและข้าทาสให้แก่คนตายเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ (ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2547 : 71) แต่ต่อมาความเชื่อเรื่องฝังข้าวราชบริพารทั้งเป็นเพื่อให้เป็นข้ารับใช้กษัตริย์ในภพชาติหน้าเริ่มเสื่อมความนิยมลงกลายมาเป็นการปั้นหุ่นคนที่แต่งเครื่องแบบหน้าที่ต่างกันฝังแทนมนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยหลักฐานที่มีชื่อเสียงมากคือรูปปูนมนุษย์ในสุสานจีนซีอองเต้ การฝังหุ่นปั้นทหารและม้านี้เกิดจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำพิธีศพจากเดิมที่มีการฝังข้าวราชบริพารทั้งเป็นเพื่อไปรับใช้ในภพชาติหน้าเป็นการปั้นหุ่นเพื่อฝังแทนมนุษย์ ซึ่งในสมัยต่อ ๆ มาก็คมีการปรับเปลี่ยนจากหุ่นปูนปั้นเป็นกระดาษแทน การเผากระดาษจึงเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่งของพิธีกงเต็กที่เปลี่ยนจากการฝังคนเป็น ๆ มาเป็นการแกะสลักหินเพื่อฝังแทนคน จนกระทั่งมาเป็นการทำกระดาษเพื่อเผาไปให้คนตาย ชาวจีนเชื่อว่าพิธีกรรมการเผากระดาษจะเป็นการส่งสิ่งของที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตไปให้กับผู้ตาย (วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 2542 : 70) แต่บันทึกบางแห่งก็ได้กล่าวว่าพิธีกงเต็กมีข้อสันนิษฐานว่าเกิดมานับพันปีตั้งแต่ประมาณ ค.ศ.629 ที่เกิดขึ้นจากความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานที่เข้ามาเผยแผ่ในประเทศจีน ดังนั้นจึงไม่สามารถระบุได้ว่าพิธีกงเต็กเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใดกันแน่แต่อย่างน้อยที่สุดก็น่าจะมีมาแล้วนับพันปี

การทำพิธีกงเต็กเป็นการแสดงความกตัญญูที่ลูกหลานจะสามารถตอบแทนพระคุณบรรพบุรุษผู้ล่วงลับได้เป็นครั้งสุดท้ายจนต่อมาพิธีนี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความกตัญญูไปในที่สุด การทำพิธีกงเต็กเป็นการอุทิศส่วนบุญกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วทำให้ผู้ตายได้กุศลผลบุญมากซึ่งจะได้ไปเกิดบนสวรรค์สุขาวดีของพระอมิตาภพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นที่นับถือสูงสุดของคนจีนตามความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานซึ่งเผยแผ่เข้ามาในประเทศจีน (จิตรา ก่อฉันทเกียรติ, 2559 : 138)

คำว่า กงเต็ก เป็นการเอาคำที่มีความหมาย 2 คำมารวมกัน คือคำว่า กง กับคำว่า เต็ก

คำว่า กง ทางพุทธศาสนาฉัตถินิกายมหายาน หมายถึง การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องที่ชอบเป็นประโยชน์แทนวิญญานผู้มรณะอันจะเป็นผลให้บังเกิดบุญราศีทางสุคติแก่วิญญานมรณะ

ส่วนคำว่า เต็ก หมายถึงกุศลกรรมอันเกิดจากการกระทำดีอันจะมีผลให้อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์บันดาลให้ดวงวิญญานของผู้มรณะบรรลุถึงความสุขอย่างแท้จริง (ประยงค์ อนันทวงศ์, 2527 : 74)

ประยงค์ อนันทวงศ์ (2527) กล่าวใน “แลหลังจีน” ว่า การทำพิธีงเด็กเป็นที่นิยมกระทำในชาวพุทธศาสนานิกายมหายานเนื่องจากการเจริญรอยตามประเพณีโบราณที่มีอยู่ในคำสอนทางพุทธศาสนาที่ที่มีความว่า ในกาลครั้งหนึ่งเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่วิหารเชตวัน กรุงสาวัตถีในท่ามกลางพระภิกษุเฝ้าคอยสดับฟังพระเทศนาอยู่นั้น ครั้นล่วงปัจฉิมยาม ได้มีเทพบุตรองค์หนึ่งพร้อมด้วยบริวารนำเครื่องสักการบูชาเทาะลงมาถวายสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วได้คอยสดับพระเทศนาอยู่ด้วย

เมื่อพระพุทธองค์ทรงทอดพระเนตรเห็นเทพบุตรก็ทรงทราบกำเนิดทันทีจึงมีพุทธปฏิภาตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า เทพบุตรองค์นั้นเดิมเป็นบุตรเศรษฐีแห่งกรุงสาวัตถี ได้กระทำบาปโดยการทำมาตุฆาตแล้วกลัวภัยจะมาถึงจึงหนีไปอุปสมบทเป็นภิกษุมุ่งศึกษาธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ต่อมาจึงได้รับการแต่งตั้งเป็นพระมหาเถรและเป็นพระอุปัชฌาจารย์ ครั้นมรณภาพแล้วด้วยบาปที่เคยกระทำไว้จึงต้องลงไปเสวยทุกข์อยู่ในนรกอเวจีเพื่อชดใช้กรรมที่เคยทำไว้ บรรดาลูกศิษย์ของผู้มรณภาพไปนั้นมีภิกษุอยู่รูปหนึ่งได้มานสมาบัติแก่กล้าจึงสามารถตรวจดูในทางตามตามที่ต่าง ๆ ได้ทำการตรวจดูไปถึงสวรรค์และเหล่ามนุษย์สัตว์ก็ไม่เห็นพระอาจารย์ ครั้นสำรวจไปถึงอบายภูมิจึงได้เห็นพระอาจารย์ของตนเสวยทุกข์อยู่ในนรกอเวจี ศิษย์รูปนั้นจึงได้เล่าให้พระภิกษุทั้งหลายฟัง ด้วยความสงสารพระอาจารย์ บรรดาลูกศิษย์จึงพากันจัดทำพิธีงเด็กเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้พระอาจารย์ เมื่อพระอาจารย์ได้รับกุศลที่บรรดาลูกศิษย์อุทิศไปให้ร่วมกับผลกุศลผลบุญที่เคยทำไว้ทำให้ท่านพ้นทุกข์ขึ้นไปเสวยสุขในสรวงสวรรค์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจึงเกิดพิธีงเด็กขึ้นและด้วยเหตุนี้พุทธศาสนิกชนนิกายมหายานจึงได้ยึดถือการปฏิบัติตามแบบอย่างพระสูตรนี้ตลอดมา (ประยงค์ อนันทวงศ์, 2527 : 77) เมื่อคนในครอบครัวถึงแก่กรรมไปแล้วก็จะกระทำพิธีงเด็กอุทิศส่วนบุญกุศลไปให้

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พิธีงเด็กเป็นพิธีที่ทำเพื่อแสดงความกตัญญูของลูกหลานมีต่อบรรพบุรุษ และเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยมีความเชื่อว่าผู้ตายจะได้รับบุญกุศลที่อุทิศไปให้ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในโลกหลังความตาย

พิธีกึ่งเด็กในประเทศไทย

ชาวจีนเป็นชนชาติที่ยึดถือความกตัญญูต่อบรรพบุรุษเป็นหลักและพิธีกึ่งเด็กก็เป็นเครื่องหมายของความกตัญญูอันเป็นสุดยอดคุณธรรมตามคติจีนและด้วยความที่คนไทยและคนจีนมีพื้นฐานการนับถือพุทธศาสนาเช่นเดียวกันจึงทำให้ชาวจีนในไทยสามารถประกอบพิธีกรรมตามลัทธิของตนได้อย่างกลมกลืนไปกับวิถีไทย (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2554 : 3) ด้วยเหตุนี้พิธีดังกล่าวจึงยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันและได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์สังคมไทยในสมัยนั้นได้มีการรับรูปแบบวัฒนธรรมจีนเข้ามาค่อนข้างมาก โดยสิ่งที่เห็นได้ชัดคืองานศิลปกรรม งานช่างต่าง ๆ ตลอดจนจนถึงขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ตลอดจนการซึมซับความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจีนมาด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากการเพิ่มเติมรูปแบบการประกอบพิธีกรรมกึ่งเด็กที่มีอยู่ในพิธีหลวง (ธรรณาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 13)

พิธีกึ่งเด็กมีขึ้นครั้งแรกในสังคมไทยเมื่อใดนั้นยังไม่สามารถระบุได้ โดยเฉพาะในระดับสามัญชนเนื่องจากยังไม่พบหลักฐานที่น่าเชื่อถือ แต่พระญวนได้เริ่มเข้ามาสร้างวัดตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีพิธีกึ่งเด็กก็น่าจะมีมาตั้งแต่ครั้งนั้นแล้ว (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2554 : 4) ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการกล่าวในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ว่าใน ค.ศ.1852 โปรดเร่งให้ทำการพระเมรุให้ทันในฤกษ์ฤกษ์ถวายพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โดยมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการจัดพิธีกึ่งเด็กถวายอันเป็นพิธีที่ไม่เคยปรากฏในรัชกาลก่อน ๆ “...มีศาลาลงญวนทำงเด็ก 7 วัน 7 คืน และโปรดฯ ให้เจ้สัวเจ้าภาษีมัลดีเปลี่ยนกันเข้าไปค้ำนบพระบรมศพ ตามอย่างธรรมเนียมจีน...” (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2554 : 4) ซึ่งในสมัยดังกล่าวพระญวนได้มีการเข้าเฝ้าฯ เสนออย่างใกล้ชิด เช่น ได้ถวายรูปเทียน และกิมฮวยอั้งตี้ว (คือกระดาษแดงและดอกไม้ที่ใช้ปักกระดาษรูป) ในงานเฉลิมพระชนพรรษา เป็นต้น (ส.พลายน้อย, 2542 : 96)

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเล่าไว้ในสาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2405-2486) ว่า นับแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมาพิธีกึ่งเด็กจึงได้เข้าอยู่ในระเบียบงานพระศพเพื่อถวายพระบรมวงศานุวงศ์สืบต่อมา

พิธีกึ่งเด็กในพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ ได้แก่

1. ในสมัยรัชกาลที่ 4 โดยโปรดให้พระภิกษุในคณะอานัมนิกาย (ญวน) จัดพิธีงเด็กขึ้นเพื่อพระราชทานพระศพสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี เมื่อปีระกา พ.ศ.2404
2. งานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.2408
3. งานพระบรมศพกรมหมื่นมเหศวรศิววิลาส พระราชโอรสในรัชกาลที่ 4 เมื่อ พ.ศ.2410
4. งานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.2411
5. งานพระศพสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์แต่ครั้งนี้นำพิธีงเด็กแบบมหายานมาประสานกับพิธีสงฆ์ไทย (หินยาน) เป็นครั้งแรกในพระราชสำนัก (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2554 : 5) พ.ศ.2423
6. งานพระบรมศพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ เมื่อ พ.ศ.2437
7. งานพระบรมศพสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อ พ.ศ.2462
8. งานพระบรมศพสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ.2468
9. งานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พ.ศ.2493
10. งานพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2527

ส่วนพิธีงเด็กในพระราชสำนักที่ยังคงมีมาถึงในปัจจุบันนั้น มีตัวอย่างในงานพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยองค์กรมมาคมชาวไทยเชื้อสายจีนได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดพระราชพิธีงเด็กถวาย ณ มณฑลพิธี ลานหน้าพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมราชวัง เมื่อวันที่จันทร์ที่ 25 กันยายน ค.ศ.1995 ในพระราชพิธีครั้งนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงฉลองพระองค์เสื้อผ้าติดตามธรรมเนียมจีนในฐานะทรงเป็นพระราชนัดดา (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2554 : 8) งานพระราชพิธีงเด็กล่าสุดที่คณะสงฆ์อานัมนิกายและจีนนิกายตลอดจนองค์กรมุมนิติต่างๆ ของชาวไทยเชื้อสายจีนหลายคนได้ขอพระบรมราชานุญาตประกอบพิธีงเด็กถวาย อุทิศถวาย คืองานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง ค.ศ.2017

มีความเป็นไปได้มากกว่าพิธีงเด็กที่ถือปฏิบัติในหมู่ชาวจีนสามัญชนในสังคมไทยน่าจะมีความมาก่อนหน้านี้เพียงแต่ไม่มีหลักฐานระบุแน่ชัดเหมือนที่ปรากฏในสังคมพระราชสำนักดังที่มีการบันทึกไว้ (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2554 : 9) โดยเริ่มต้นจากการเผยแพร่พิธีกรรมงเด็กในหมู่ชาวจีนที่มีฐานะปานกลางขึ้นไป เนื่องจากชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้นต่างมีความเชื่อว่า พิธีงเด็กเป็นพิธีที่ส่งดวงวิญญาณของผู้ตายไปสู่สุคติ (ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์, 2528 : 25) ถ้าหากไม่ประกอบ

พิธีกรรมงเด็กก็ถือว่าไม่ได้ประกอบพิธีกรรมที่สมบูรณ์และไม่อาจไปสู่ภพภูมิในดินแดนสวรรค์ได้ ดังนั้นชาวจีนจึงนิยมประกอบพิธีกรรมงเด็กให้กับญาติที่เสียชีวิตนับตั้งแต่สมัยพระยุวนเริ่มเข้ามาเผยแพร่ศาสนา แต่พิธีกรรมดังกล่าวไม่ได้นำเข้ามาเป็นพิธีกรรมที่ประกอบกันในพระราชพิธีหลวง (ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 13)

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรของชาวจีนในประเทศไทยทำให้ชาวจีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทางด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นต้น ด้วยความที่ชาวจีนเป็นชนชาติที่ให้ความสำคัญกับธรรมเนียมปฏิบัติเดิมของตนเป็นอย่างมากจึงเป็นที่มาของการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชาวไทยและชาวจีน และเป็นสาเหตุให้เกิดการทำพิธีงเด็กขึ้นในประเทศไทยในเวลาต่อมา มีการสันนิษฐานว่าพิธีกรรมนี้ได้เข้ามาพร้อมกับพระยุวนที่เข้ามาสร้างวัดตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี โดยเริ่มต้นจากการเผยแพร่พิธีนี้ในหมู่ชาวจีนที่มีฐานะปานกลางขึ้นไปเพราะการจะประกอบพิธีงเด็กได้จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนไม่น้อย พิธีนี้ปรากฏให้เห็นในราชสำนักของไทยครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 4 นับแต่นั้นเป็นต้นมาพิธีงเด็กจึงได้เข้ามาอยู่ในระเบียบงานพระศพเพื่อถวายพระบรมวงศานุวงศ์สืบต่อมา ปัจจุบันพิธีงเด็กยังปรากฏให้เห็นอยู่ในสังคมไทยแต่ส่วนใหญ่เป็นที่นิยมกระทำกันในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน

รูปแบบพิธีงเด็ก

เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีอาณาเขตการปกครองกว้างขวางด้วยเหตุนี้จึงส่งผลต่อความเชื่อและรูปแบบประเพณีของชาวจีนแต่ละที่ โดยจะเห็นได้จากการประกอบพิธีกรรมในบางขั้นตอนของพิธีงเด็กชาวจีนในแต่ละเมืองก็จะมีรูปแบบขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมและความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางสภาพแวดล้อมและลักษณะทางภูมิประเทศที่แตกต่างกัน (ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 18) ไม่ว่ารูปแบบขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมเหล่านั้นจะแตกต่างกันอย่างไรผู้ที่ประกอบพิธีกรรมนี้ล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันก็คือการแสดงออกถึงความกตัญญูที่มีต่อบรรพบุรุษ

เนื่องจากพระพุทธศาสนามีหลายนิกาย และคนจีนที่มาจากต่างพื้นที่กันทำให้มีธรรมเนียมรายละเอียดการทำพิธีงเด็กที่ไม่เหมือนกัน สามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบดังนี้

1. พิธีงเด็กแบบพระสงฆ์เป็นผู้ประกอบพิธี ซึ่งแต่ละคณะสงฆ์ก็มีรายละเอียดต่างกันชัดเจน อีกทั้งพระสงฆ์จีนและพระสงฆ์ญวนนั้นก็มึรูปแบบการประกอบพิธีที่แตกต่างกันด้วย ยกตัวอย่างจาก กงเด็กแบบพระสงฆ์จีนเป็นผู้ประกอบพิธี

1.1 กงเด็กแบบแต่จิว

1.1.1. หากผู้เสียชีวิตเป็นผู้ชาย จะไม่มีพิธีกินน้ำแดง แต่จะสวดสาธยาย พระสูตร ต่าง ๆ แทน

1.1.2. หากผู้เสียชีวิตเป็นผู้หญิง จะมีพิธีกินน้ำแดง ซึ่งพิธีนี้เป็นการสอน เรื่องความกตัญญู น้ำแดงที่ลูกหลานดื่ม นั้นคือน้ำนมจากแม่

1.2 กงเด็กแบบกวางตั้ง พิธีงเด็กแบบชาวจีนกวางกึ่งสามารถสังเกตได้จากผ้าโพกหัวเป็นสีขาว ไม่ใส่เสื้อกระสอบ และจะต้องมีพิธีโยคะตันตระ พิธีเปิดประตูนรก

2. พิธีงเด็กแบบคนธรรมดาเป็นผู้ประกอบพิธี ผู้ประกอบพิธีจะเป็นผู้ชายสวมชุดพระจีนสีขาว

3. พิธีงเด็กแบบชาวจีนแคะ ผู้ประกอบพิธีจะเป็นนางชี แต่ไม่ใช่นางชีโกนหัวและพระจีนแคะ บางคนเรียกชื่แบบนี้ว่า เจอี่

สำหรับผู้ที่จะสามารถรับพิธีงเด็กได้นั้นต้องมีอายุ 70 ปีขึ้นไป เสียชีวิตตามธรรมชาติหรือด้วยโรคภัยไข้เจ็บและแต่งงานมีลูกหลานแล้วเท่านั้น หากเสียชีวิตก่อนวัยอันควรคืออายุต่ำกว่า 70 ปี และไม่ได้เสียชีวิตตามธรรมชาติจะไม่มีการจัดพิธีงเด็ก

การทำพิธีงเด็กแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ทำเมื่อครบกำหนด 7 วัน ครบ 50 วัน และครบ 100 วัน ในแต่ละตอนนี้จะมึรายละเอียดที่แตกต่างกันไปบ้าง เช่น เมื่อครบ 7 วัน ต้องมีพระสงฆ์อย่างน้อย 5 รูป อย่างมาก 25 รูป

ในการประกอบพิธีงเด็กมีพิธีกรรมหลัก ๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้

เริ่มจากการจัดตั้งมณฑลพิธี ให้โรงพิธีตั้งเครื่องสักการบูชา มีโต๊ะพระพุทเจ้า พระธรรมเจ้า พระสังฆเจ้า และโต๊ะเทพยดา มี พระอินทร์ พระพรหม เป็นต้น ในหนังสือตำรากงเด็กของพระสงฆ์อนัมนิกายกล่าวถึงสถานที่ที่จะทำพิธีว่าต้องมีฉากพระรูปต่าง ๆ ได้แก่

1. รูปพระพุทธเจ้า
2. รูปพระสารีบุตร
3. รูปพระโมคคณา
4. รูปพระมหากัสสปะ
5. รูปพระอานนท์
6. รูปพระมาลัย
7. รูปยมบาล (มีทั้งหมด 10 รูป มีชื่อต่างกัน แขนงสัปดาห์ละ 1 รูป ถ้าครบพิธี 100 วัน ก็ต้องแขวนรูปยมบาลครบทั้ง 10 รูป)

รูปที่ 1 มณฑลพิธีกิ่งเด็ก

ที่มา : <https://suriyacoffin.com/node/384>

หลังจากจัดตั้งมณฑลพิธีกิ่งเด็กเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนแรกจะอัญเชิญพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระอินทร์ พระพรหม และเทพยดาต่าง ๆ มาประทับประจำทิศเป็นองค์ประธานในการประกอบพิธี จากนั้นเป็นพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณของผู้ล่วงลับให้มาสถิตในพิธี ในตอนเริ่มพิธีต้องประกาศเทพยดาขอให้เชิญวิญญาณมาประชุมในพิธี ออกชื่อเสียง วันเดือนปีเกิดและวันถึงแก่กรรมของผู้ตาย คำประกาศนี้เขียนลงในกระดาษ เมื่ออ่านประกาศชุมนุมเทพยดาแล้วให้เผากระดาษแผ่นนี้กับม้าเทวดา เพื่อจะได้นำคำประกาศไปทางพื้นดิน มีการเผากระดาษเงินกระดาษทองด้วย จากนั้นก็จะเริ่มพิธีชักธงประกาศ คณะสงฆ์จะยืนสวดประกาศเชิญวิญญาณให้มาสถิตในธงนั้น

รูปที่ 2 ม้าเทวทูต

ที่มา : <http://www.tcdc.or.th>

เมื่อเชิญวิญญาณมาสถิตในพิธีเรียบร้อยแล้ว คณะสงฆ์จะเริ่มสวดพิธีพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้แก่ดวงวิญญาณเป็นการชำระดวงวิญญาณให้สะอาดสดชื่นเพื่อให้ดวงวิญญาณเข้าเฝ้าพระรัตนตรัยในพิธี จากนั้นนำวิญญาณมาขอขมากรรมต่อพระรัตนตรัย พิธีขอขมาจะให้เจ้าภาพจับธงวิญญาณโยกไปโยกมาแล้วพระสงฆ์สวดขอขมาแทนวิญญาณ เมื่อวิญญาณขอขมาต่อพระรัตนตรัยแล้ว ต่อจากนั้นเป็นขั้นตอนอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย โดยพระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์แล้วอ่านคำประกาศเพื่อเชิญดวงวิญญาณของผู้ตายมารับเครื่องสักการบูชา ในใบประกาศมีข้อความบางตอนว่า “บัดนี้จักตั้งเครื่องสักการบูชาในการพิธีเจริญพระพุทธมนต์ และอ่านพระพุทธฎีกาถวาย ขอนอบน้อมนมัสการองค์สมเด็จพระสังฆมุนีพุทธเจ้าจงเป็นประธาน ขอนอบน้อมนมัสการองค์พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าจงเป็นประธาน ขอนอบน้อมนมัสการองค์พระมาลัยเถรเจ้า ซึ่งเป็นผู้โปรดสัตว์ในอบายภูมิจงมาเป็นประธาน ขอพึงบารมีอภิไศยแห่งพระรัตนตรัยทั้ง 3 ประการ จงบันดาลให้เทวทูต ซึ่งเบิกพระเนตรแล้วนั้น นำพระพุทธฎีกาฉบับนี้ถึงพระผู้เป็นใหญ่ยิ่งในสากลโลก” ในตอนท้ายประกาศจะลงนามอธิษฐานเป็นประธานด้วย เมื่ออ่านประกาศจบแล้วจึงนำเอากระดาษที่เขียนคำประกาศนั้นพร้อมด้วยนกซึ่งเป็นเทวทูตกับกระดาษเงินกระดาษทองเผาพร้อมกัน

การทำงเด็ก เมื่อครบ 3 วัน นอกจากจะต้องมีประกาศชุมนุมเทพดา ประกาศสวดมนต์ และประกาศเชิญวิญญาณดังกล่าวไปแล้ว ก็จะต้องมีประกาศถวายข้าวพระ และประกาศสังเวทเผาเครื่องกระดาษเพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับผู้ตาย แต่ถ้าเป็นพิธีงเด็กครบ 50 วัน ก็จะเพิ่มพระสงฆ์เป็น 9 รูป หรือ 51 รูป และพิธีต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก คือ พิธีเคาะระฆัง พิธีงประกาศ พิธีข้าม

สะพาน พิธีลอยกระทง และพิธีทิ้งกระจาด ส่วนพิธีทำงตึกเมื่อครบ 100 วัน ก็ทำแบบเดียวกับเมื่อ 50 วัน

ในการประกอบพิธีงตึกยังมีพิธีต่าง ๆ ได้แก่

1. พิธีเคาะระฆัง คือ การตีระฆังเพื่อประกาศให้ได้ยินไปทั่วโลกเพื่อเป็นการเชิญมาฟังพระธรรมที่จะสวด หัวหน้าที่ทำพิธีจะต้องไปยืนกล่าวที่ระฆังว่า ขอนอบน้อมฟังบารมีกนิหารแห่งพระมาลัยเถรเจ้าซึ่งเป็นผู้ดับทุกข์แห่งสัตว์ทั้งหลาย จงบันดาลเสียงกังวานแห่งระฆังนี้ให้ได้ยินตลอดทั่วถึงพรหมโลกและมนุษย์สัตว์ทั้งหลายตลอดจนถึงอบายภูมิโดยอำนาจแห่งพระมาลัยเถรเจ้า ซึ่งผู้ที่ได้มาฟังพระธรรมจะได้มีสติระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยทั้งสาม (ส.พลาญน้อย, 2542 : 88)

2. พิธีธงประกาศ พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์สลับกับการเคาะระฆังเป็นระยะ ๆ โดยจะทำธงยาวขึ้น 2 ธง แล้วนำไปแขวนที่ 2 ด้านของโรงพิธี ธงหนึ่งเป็นประกาศเชิญพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ และเทพเจ้าทั้ง 10 ทิศ มาประทับเป็นองค์พยาน อีกธงหนึ่งประกาศแก่บรรดาภูมิผีปีศาจเปรตอสุรกายทั้ง 10 ทิศ ให้มารับส่วนบุญและไทยทาน (ประยงค์ อนันทวงศ์, 2527 : 79)

3. พิธีประชุมพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ถวายเครื่องกระยาหารเจเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา ในเวลากลางวันก่อนเพล (ธรรณาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 16)

4. พิธีทรายตรึง คือ พิธีถวายสังฆทานหรือถวายข้าวสงฆ์ โดยพระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ประกอบพิธีกรรมถวายเครื่องกระยาหารเจเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา แล้วจึงถวายอาหารพระประจำทั้งสิบทิศเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว (ธรรณาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 16)

5. พิธีข้ามสะพานงตึก จิตรา ก่อนันทเกียรติ (2559) กล่าวใน “เฮง เฮง เฮง ชก ธรรมนิยมนี้คือคำพร” ว่า พิธีข้ามสะพาน คือ การที่พระจะพาดวงวิญญูณมาส่งยังเขตสวรรค์ โดยมีลูกหลานกตัญญูตามมาส่งด้วย ส่งเสร็จก็ข้ามกลับโดยทุกครั้งข้ามสะพานลูกหลานทุกคนจะต้องโยนสตางค์ลงในอ่างน้ำประหนึ่งเป็นการซื้อทางให้แก่ผู้ตายและตนเอง

ตำนานการข้ามสะพานงตึกนี้มี 2 ตำรา ได้แก่

ตำราหนึ่งเรียกสะพานนี้ว่า สะพานนห่อเกี้ยว มีผู้แปลเป็นไทยว่า สะพานโอชะสงสาร โดยโอชะ แปลว่า ห้วงน้ำในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง กิเลสที่ท่วมท้นจิตใจของหมู่สัตว์มี 4 อย่าง คือ

กาม ภพ ทิฐิ และอวิชชา แต่เมื่อรวมกันเป็นคำใหญ่ โฆษะสงสาร จะแปลว่า การเวียนว่ายตายเกิดในโลกนี้โดยมีความเชื่อว่าการที่วิญญาณของผู้ตายจะไปสวรรค์ได้ต้องข้ามสะพานนี้ไป แต่การจะข้ามไปได้ต้องให้พระเป็นผู้พาไปเท่านั้นจึงเกิดเป็นการข้ามสะพานงตึก พระและลูกหลานจึงร่วมเดินทางเพื่อเป็นเพื่อพาดวงวิญญาณของผู้ตายข้ามสะพานแห่งการเวียนว่ายตายเกิดไปสู่สวรรค์

อีกตำราหนึ่งเรียกการข้ามสะพานงตึกว่า ก๊วยซิกกิวเกีย แปลว่า การข้ามเจ็ดมหาสมุทรเพื่อพาผู้ตายไปสู่สวรรค์ ซึ่งหมายความว่า เวลาทำพิธีพระต้องพาผู้ตายข้ามสะพานไป 7 ครั้งจึงจะถึงที่หมาย เมื่อส่งดวงวิญญาณของผู้ตายแล้วพระก็ต้องพาลูกหลานของผู้ตายข้ามกลับอีก 7 ครั้ง รวมทั้งสิ้นลูกหลานต้องข้ามสะพานทั้งหมด 14 ครั้ง

ก่อนเริ่มพิธีจะมีการไหว้สะพานก่อน โดยลูกชายคนโตจะเป็นผู้ไหว้ ทำการไหว้ด้วยรูป 2 ดอกขนม และกระดาษเงินกระดาษทอง ในการเดินสะพานนั้นพระจีนจะสวดมนต์ไปเรื่อย ๆ พร้อมกับสั้นระฆัง พระจีนรูปแรกที่เป็นผู้นำจะถือโคมวิญญาณที่มีเชื้อของผู้ตายแขวนอยู่ พระจีนรูปอื่น ๆ จะเดินสวดมนต์ตามมา ต่อจากแถวพระคือขบวนลูกหลาน ลูกชายคนโตจะเดินนำหน้าและถือกระดาษรูป และลูกชายคนรองจะเป็นผู้ถือรูปของผู้ตาย ลูกหลานคนอื่น ๆ ยืนเรียงกันตามลำดับศักดิ์ โดยการข้ามสะพานนี้มีข้อห้ามว่าคนที่มิประจำเดือน และคนท้องห้ามเดินข้ามสะพานเป็นอันขาด เพราะถือว่าคนนั้นไม่สะอาดบริสุทธิ์ในการประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์ (ธรรมญาณ วังศุบุญชัยนันท์, 2550 : 43)

การข้ามสะพานแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงข้ามไปและช่วงข้ามกลับ (จิตร กอนันทเกียรติ, 2559 : 165-166)

การข้ามไป คือ การพาดวงวิญญาณข้ามไปส่งแดนสวรรค์ เมื่อข้ามไปถึงพระจะหยุดขบวนและวางโคมวิญญาณลง พระทั้งหมดจะก้มกราบพระพุทธรูป มีการจุดรูป 3 ดอก ให้ลูกชายคนโตไหว้ประหนึ่งเป็นการไหว้พระพุทธรูปแทนผู้ตาย แล้วปักธูปลงในกระดาษรูปของผู้ตายเอง

ช่วงข้ามกลับ เมื่อถึงเวลาพระก็จะพาลูกหลานข้ามกลับมายังโลกมนุษย์แต่จะไม่ถือโคมวิญญาณกลับมาด้วย และขากลับจะต้องข้ามสะพานสวนทางกับขาไป ข้ามไปที่รอบก็ต้องข้ามกลับจำนวนรอบเท่าเดิม เมื่อกลับถึงโลกมนุษย์ ขบวนพระก็จะหยุด ลูกชายคนโตจะต้องนำกระดาษรูปไปวางไว้ที่ปะรำหน้าศพ เจ้าหน้าที่จะนำหีบเสื้อผ้าสีเขียวยของผู้ตายมาวางโดยมีโคมวิญญาณวางซ้อนบนหีบเสื้อผ้าอีกที

จากนั้นลูกหลานจะนั่งฟังพระสวดต่อจนจบหนังสือมนต์เล่มสุดท้าย ทุกครั้งที่มีการสวดมนต์จบเล่ม พระจะนำหนังสือมนต์มาเปิดให้ลูกชายดู จากนั้นลูกชายจะยกหนังสือมนต์นั้นขึ้นจบบทจนถึงเล่มสุดท้าย เมื่อเสร็จพิธีลูกหลานจะกราบหน้าศพ 4 ครั้ง แล้วประคองหีบเสื้อผ้ากับโคมวิญญานเพื่อไปเผา ทำแบบนี้เช่นเดียวกันกับของงเด็กอื่น ๆ คือ กระดาษเงินกระดาษทอง และของจำลองต่าง ๆ ได้แก่ หองน้ำ ม้า นก ลูกหลานต้องช่วยกันประคองของงเด็กทั้งหมดทุกชิ้นไม่ให้ขาดตกสิ่งใด จากนั้นจึงเผาของงเด็กทั้งหมด ลูกหลานต้องดูแลจนเผาจนมอด และเมื่อมีการไหว้ลาของที่เผาแล้วให้หันหลังเดินจากไปโดยห้ามหันกลับมามองอีก

รูปที่ 3 ขั้นตอนการข้ามสะพานโคมะสงสาร

ที่มา : <https://www.lewreath.com>

รูปที่ 4 ขั้นตอนการข้ามสะพานโคมะสงสาร

ที่มา : <https://www.wreathmala.com>

6. พิธีเปิดประตูนรก พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์กระทำพิธีเปิดประตูนรกโดยใช้ด้ามคทาทกที่ประตูเมืองที่สมมติขึ้น เพื่อเป็นการแทนความหมายของการเปิดประตูเมืองนรกให้สัตว์นรกได้ยิน พระสงฆ์สวดกวดัง และให้ดวงวิญญาณได้ออกมารับส่วนบุญส่วนกุศล (ธรรมญาณรังษี วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 15)

7. พิธีลอยกระทง เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปทางน้ำ มีการเขียนคำประกาศวัตถุประสงค์ที่จะอุทิศให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และเชิญประทัดตุบชีวีเปรตให้มารับส่วนกุศลนี้ด้วย อ่านจบแล้วก็เผากระดาษนั้นพร้อมด้วยกระดาษเงินกระดาษทองลอยน้ำไป (ส.พลายน้อย, 2542 : 91)

8. พิธีทิ้งกระจาด พิธีนี้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลเดิมมีตำนานว่าเกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ขณะที่พระอานนท์กำลังนั่งสมาธิอยู่ได้เห็นอสุรกายที่มีร่างกายสุมดม มีเพลิงพลุ่งออกจากปาก ลำคอเท่ารูเข็ม มีเขี้ยวงอกจากปาก ผมรุงรัง อสุรกายตนนั้นได้บอกพระอานนท์ว่า อีก 3 ราตรี ท่านจะมรณภาพและจะมาเป็นอสุรกายเช่นเดียวกับตน พระอานนท์ในตอนนั้นก็ยังไม่ได้บรรลุธรรมจึงเกิดความกลัว และได้ถามอสุรกายว่าต้องทำอะไรจึงจะพ้นความตาย อสุรกายจึงแนะนำให้ทำพุทธานุชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และบริจาทานให้แก่ผู้ยากไร้ทั้งหลายก็จะมียาวยืนยาวต่อไป และอุทิศส่วนกุศลให้กับอสุรกายเพื่อให้อสุรกายได้พ้นทุกข์ไปด้วย

พระอานนท์เมื่อทราบดังนั้นก็เกิดความมากราบบูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ พระพุทธองค์จึงทรงแนะนำให้พระอานนท์บริจาทานแก่ผู้ยากไร้ทั้งหลาย พระอานนท์จึงจัดหาเครื่องสักการบูชาและเครื่องอุปโภคบริโภค กระทำพิธีตามที่พระพุทธเจ้าทรงได้แนะนำ เมื่อพระอานนท์บริจาทานและอุทิศส่วนกุศลไปให้หมู่ อสุรกายแล้ว อสุรกายก็ไปสู่สุคติ แท้จริงแล้วอสุรกายที่มากบอกพระอานนท์คือพระโทธิสัตว์อโลกิตศวร ซึ่งปรารถนาจะโปรดทั้งมนุษย์และสัตว์ด้วยพรหมวิหาร จึงได้ลงมาบอกแก่พระอานนท์เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างในการบริจาทานต่อ ๆ ไป ด้วยเหตุนี้ในพิธีทิ้งกระจาดจึงต้องมีรูปยมราชเพราะในพิธีนี้พระอโลกิตศวรได้แบ่งภาคลงมาเป็นยักษ์ที่นิยมเรียกกันว่ายมราช แต่ต้องมีรูปพระกวนอิมอยู่เหนือรูปยมราชด้วยเนื่องจากคนจีนมีความเชื่อเดิมว่ายมราชคือได้ชื่อเอี้ยมกัเป็นผู้กินจุกแย่งเครื่องเช่นกินหมด ดังนั้นจึงต้องมีรูปพระกวนอิมไว้เหนือเศียรคอยควบคุมไม่ให้กินเครื่องเช่นแต่เพียงผู้เดียว (ส.พลายน้อย, 2542 : 93-94)

รูปที่ 5 พิธีทิ้งกระจาด

ที่มา : <https://www.mahamongkol.com/m/tag.php?id=210>

9. พิธีส่งเสด็จพระพุทธเจ้า พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์เพื่ออัญเชิญองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระโพธิสัตว์และทวยเทพทั้งหลายที่ได้อัญเชิญมาในพิธี เสร็จแล้วสวดอวยพรให้เจ้าภาพ (ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์, 2550 : 17)

เมื่อทำพิธีต่าง ๆ ตามขั้นตอนหมดแล้ว ขั้นสุดท้ายของพิธีงเด็ก คือ การเผาเครื่องกระดาษต่าง ๆ ธนบัตรกงเต็กเริ่มมีขึ้นเมื่อพิธีศพนกษัตริย์จิวซีจิง ค.ศ.958 พวกข้าราชการทำกระดาษเงินกระดาษทองเผาถวายจึงได้กระทำกันสืบต่อมา ส่วนเครื่องกระดาษที่ทำเป็นของใช้และคนรับใช้นั้นมาจากในสมัยโบราณที่พวกข้าทาสบริวารมักจะถูกนำไปฝังทั้งเป็นกับพิธีศพของเจ้านายตนเอง ต่อมาสมัยขงจื้อพิธีนั้นเสื่อมอำนาจลง มีการนำดินมาปั้นเป็นคนและของใช้ต่าง ๆ ฝังรวมกับศพแทน ต่อมาเมื่อมีการสร้างกระดาษขึ้นมาใช้แล้ว จึงได้ใช้กระดาษมาสร้างเป็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แล้วเผาให้ผู้ตาย

ประยงค์ อนันทวงศ์ (2540) กล่าวใน “หล่นบนโต๊ะจีน” ว่า การเผากระดาษนี้มีความเชื่อมาจากพงศาวดารเรื่อง ฮวนถั่ง ว่า ในสมัยที่พระเจ้าหลี่ซีบั้นครองราชย์มีมังกรตัวหนึ่งคือพญาเล่งอ่องได้แปลงกายมาเป็นหมอดูเที่ยวทำนายให้กับชาวเมืองไปทั่วจนเป็นที่เลื่องลือว่าหมอดูที่มาจากมังกรนั้นดูแม่นยำเหมือนตาเห็น วันหนึ่งหมอดูได้อวดอ้างสรรพคุณการทำนายของตนให้กับขงเต็งขุนนางผู้ใหญ่ในเมืองว่าตนนั้นสามารถทายได้แม้กระทั่งวันนี้ฝนจะตกเท่าไร แต่ขงเต็งไม่เชื่อคำพูดของพญาเล่งอ่องกลับทำนายเสียเองว่าวันนี้ฝนจะตกน้ำหนึ่งนิ้ว ปายวันนั้นพญาเล่งอ่องได้รับบัญชาจากเง็กเซียนฮ่องเต้ให้บันดาลให้ฝนตกน้ำหนึ่งนิ้ว พญาเล่งอ่องจำเป็นต้องปฏิบัติตามแต่เพื่อไม่ให้เป็นที่ขงเต็ง

ทำนายทั้งหมดจึงเพิ่มปริมาณน้ำให้เกินกว่าหนึ่งนิ้ว ด้วยเหตุนี้พญาเล่งอ่องจึงต้องถูกลงทัณฑ์สถานหนักเนื่องจากผิดที่ขัดเทวบัญชาของเง็กเซียนฮ่องเต้

พญาเล่งอ่องจึงไปขอความช่วยเหลือจากพระเจ้าหลี่ซีบั้นให้พระเจ้าหลี่ซีบั้นกักตัวยุเต็งไว้ พระเจ้าหลี่ซีบั้นได้จัดการตามคำร้องของพญาเล่งอ่องทุกประการ แต่ในคืนนั้นพระองค์ก็ทรงพระสรวินว่าพญาเล่งอ่องมาร้องทวงชีวิตที่พระองค์ปล่อยให้ยุเต็งไปประหารตน พระเจ้าหลี่ซีบั้นทรงกลัวมากจนถึงกับประชวร หลับตาค้างไคร้ก็เห็นแต่พญาเล่งอ่องมาคุกคามจะเอาชีวิต จนกระทั่งวันหนึ่งพระองค์ทรงสลบไปและวิญญาณของพระองค์ได้ไปยังอบายภูมิหรือนรก แต่เมื่อไปถึงแล้วปรากฏว่าในสารบพหะเบียนแจ้งว่ายังไม่ครบวาระที่จะสวรรคต เมื่อพระเจ้าหลี่ซีบั้นยังไม่ถึงวาระที่จะต้องสิ้นพระชนม์ก็ต้องเสด็จกลับโลกมนุษย์ตามเดิม แต่ก่อนเสด็จกลับพญายมได้เชิญเสด็จชมเมืองนรก ที่นั่นเต็มไปด้วยอสุรกายที่ลงมารับผลกรรมที่ได้กระทำไว้ในโลกมนุษย์เมื่อพวกนั้นเห็นพระองค์ก็แสดงอาการเคียดแค้นเนื่องจากถูกพระองค์ประหารด้วยสาเหตุที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง พระเจ้าหลี่ซีบั้นตกพระทัยกลัวเป็นอย่างมาก พญายมจึงได้แนะนำให้นำเอาเงินแจกให้ทานแก่อสุรกายเหล่านี้ไป พระเจ้าหลี่ซีบั้นทรงตอบว่าพระองค์ไม่มีเงินทองติดมาเลยจะเอาที่ไหนมาแจกจ่าย พญายมจึงทูลว่ามีราษฎรในปกครองของพระองค์ผู้หนึ่งชื่อเตียงเลียง มีอาชีพค้าขาย เมื่อร่ำรวยก็ซื้อกระดาษเงินกระดาษทองมาเผาทุกวันแต่ไม่ได้อุทิศให้แก่ใครจนกระดาษที่เผาวันนั้นกลายเป็นเงินสะสมอยู่ในอบายภูมิถึงสามคลัง ให้พระองค์ทรงยืมมาก่อน เมื่อเสด็จกลับไปเมืองมนุษย์แล้วจึงค่อยไปใช้คืนเตียงเลียง พระเจ้าหลี่ซีบั้นทรงยืมเงินคลังนั้นมาคลังหนึ่งแล้วแจกจ่ายแก่อสุรกายเหล่านั้นจนทั่วถึง

เมื่อพระองค์กลับมายังโลกมนุษย์แล้วจึงสอบถามหาตัวเตียงเลียงแล้วจึงพระราชทานทรัพย์คืน แล้วทรงเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ฟังทั้งหมด เมื่อเรื่องนี้ได้แพร่ออกไปชาวจีนจึงพากันเผากระดาษเงินกระดาษทองสืบเนื่องกันต่อมาจนกลายเป็นประเพณีมาจนถึงทุกวันนี้

ในการเผากระดาษจะจัดให้มีตั้งแต่ตอนทำพิธีบูชาหน้าศพโดยถือเป็นเครื่องประดับไปโดยปริยาย กระดาษดังกล่าวจะทำเป็นรูปตึก เครื่องเรือน เครื่องใช้ต่าง ๆ รถยนต์ และคนใช้ นอกจากนี้ยังมีหีบบรรจุเงินเพื่อให้ผู้ตายเอาไปใช้หนี้ในอบายภูมิด้วย (ประยงค์ อนันตวงศ์, 2527 : 81) ในการทำพิธีงเด็กเมื่อเผาเครื่องกระดาษเสร็จถือว่าเสร็จพิธี

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พิธีงเด็กเป็นพิธีที่ทำเพื่อแสดงความกตัญญูของลูกหลานมีต่อบรรพบุรุษซึ่งปรากฏออกมาในรูปแบบของพิธีกรรม ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการประกอบพิธีก็จะมี ความหมายต่างกัน และในขั้นตอนนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องชีวิตหลัง

ความตาย ดังนั้นลูกหลานจึงต้องแสดงความกตัญญูโดยการทำพิธีอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่บรรพบุรุษเพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบายในชีวิตหลังความตายตามความเชื่อของชาวจีน การประกอบพิธีฝังเต็มนอกจากจะเป็นการชำระกิเลสให้กับผู้ตายแล้วยังเป็นการชำระกิเลสให้กับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่อีกด้วย

เครื่องแต่งกายในพิธีงเด็ก

ในการประกอบพิธีงเด็กนั้นการแต่งกายของลูกหลานภายในพิธีจะความแตกต่างกันออกไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับลำดับญาติเป็นอย่างมากของชาวจีน จนปรากฏออกมาให้เห็นในเรื่องของการแต่งกาย ผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ตาย เช่น ลูกชาย ลูกสาว ลูกสะใภ้จะสวมชุดที่ตัดเย็บด้วยผ้าดิบไว้ข้างในแล้วคลุมทับด้วยชุดที่ตัดเย็บด้วยผ้าปอหรือผ้ากระสอบ หรือเรียกอีกอย่างว่า หมั่วซา ชาวจีนถือว่าผ้าดิบเป็นผ้าที่มีเนื้อบริสุทธิ์เปรียบได้กับความรักอันบริสุทธิ์ที่บุพการีมีต่อลูกหลาน ส่วนชุดกระสอบนั้น ชาวจีนเชื่อว่าใส่ไว้เพื่อป้องกันวิญญาณระหว่างทำพิธีเดินข้ามสะพานไปส่งดวงวิญญาณ แต่หากเป็นลูกเขยและหลานจะสวมชุดเสื้อผ้าสีขาว และหมวกที่มีสีหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตาย สำหรับการแต่งกายของลูกหลานภายในงานพิธีงเด็กมีรายละเอียดดังนี้

1. ลูกชาย

ลูกชาย หมายถึง ลูกชายของผู้ตายทั้งหมด รวมไปถึงหลานชายคนแรกที่เกิดจากลูกชายคนโตด้วย เพราะหลานชายคนแรกที่เกิดจากลูกชายคนโตถือว่าเป็นลูกคนสุดท้ายของผู้ตายด้วย เครื่องแต่งกายของลูกชายในพิธีงเด็กนั้น ลูกชายจะสวมชุดผ้าดิบไว้ข้างในแล้วคลุมทับด้วยชุดกระสอบ ซึ่งจะประกอบไปด้วยเสื้อ หมวกทรงสูง และไม่ใส่เสื้อขลิบที่เอว ซึ่งไม่ใส่เปรียบเสมือนคบเพลิงที่ใช้สำหรับส่องทางและป้องกันอันตรายขณะเดินทางไปฝั่งศพ ณ ฮวงซู่หากลูกชายคนโตแต่งงานแล้วจะมีผ้าสีเหลืองเล็กสีขาวติดไว้ที่หมวก ส่วนคนที่ยังไม่ได้แต่งงานจะใช้ผ้าสีเหลืองผืนเล็กสีแดง และเชือกคาดเอวที่มีถุงผ้าเล็ก ๆ ห้อยไว้

รูปที่ 6 การแต่งกายของลูกชาย

ที่มา : <https://www.lewreath.com/>

2. ลูกสาวที่แต่งงานแล้วและลูกสะใภ้

เครื่องแต่งกายของลูกสาวที่แต่งงานแล้วและลูกสะใภ้ภายในงานพิธีกึ่งเต็กจะมีความคล้ายกัน คือด้านในสวมชุดผ้าดิบแล้วคลุมด้วยชุดกระสอบ ชุดกระสอบสำหรับลูกสาวที่แต่งงานแล้วและลูกสะใภ้จะประกอบไปด้วย เสื้อ กระโปรง หมวกสามเหลี่ยมยาวจนถึงหลัง มีผ้าสีขาวผืนเล็กติดไว้ที่หมวก และเชือกคาดเอวที่มีถุงผ้าห้อยไว้ ในกรณีที่ตั้งครรภ์อยู่จะไม่ใช้เชือกคาดเอวแต่จะผูกถุงเล็ก ๆ ไว้ที่ด้านขวาของชุดกระสอบบริเวณเอว

รูปที่ 7 การแต่งกายลูกสาวที่แต่งงานแล้วและลูกสะใภ้

ที่มา : <http://product.brandrankup.com/2019/11/15>

3. ลูกสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน

หากเป็นลูกสาวที่ยังไม่ได้แต่งงานจะแต่งกายคล้ายกับลูกสาวที่แต่งงานแล้วและลูกสะใภ้ แต่จะไม่สวมกระโปรงผ้ากระสอบ

4. ลูกเขย

ลูกเขยจะแต่งกายด้วยชุดเสื้อผ้าสีขาว โดยมีผ้าผืนยาวสีขาวสำหรับพันรอบเอวและเหน็บชายผ้าทั้งสองข้างไว้ข้างเอว ส่วนหมวกที่ใช้ นั้นจะเหมือนลูกชายเพียงแต่เป็นสีขาว

รูปที่ 8 การแต่งกายของลูกเขย (ขวา)

ที่มา : <http://johjaonline.com/opinion/>

5. หลาน

สำหรับเครื่องแต่งกายของหลานในพิธีงเด็กนั้นจะสวมชุดเสื้อผ้าสีขาวเหมือนกันทั้งหมดแต่จะต่างกันที่สีหมวกดังนี้

5.1 หลานใน คือ ลูกของลูกชาย สวมหมวกสีขาว

5.2 หลานนอก คือ ลูกของลูกสาว สวมหมวกสีน้ำเงิน

รูปที่ 9 การแต่งกายของหลานนอก

ที่มา : <http://product.brandrankup.com/2019/11/15/>

6. เหลน

เครื่องแต่งกายของหล่นในพิธีงเต็กนั้นจะสวมเสื้อผ้าสีขาวเช่นเดียวกับหล่น แต่จะแตกต่างกันที่สีหมวกดังนี้

6.1 หล่นใน คือ หล่นของลูกชาย สวมหมวกสีฟ้า หรือหากเป็นหล่นในผู้ชายจะสวมหมวกสีเขียว

6.2 หล่นนอก คือ หล่นของลูกสาว สวมหมวกสีชมพู หรือหากเป็นหล่นนอกผู้ชายจะสวมหมวกสีเหลือง

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พิธีงเต็กเป็นพิธีที่ให้ความสำคัญกับเพศและลำดับญาติเป็นอย่างมาก ซึ่งปรากฏให้เห็นในเรื่องเครื่องแต่งกาย และลำดับการเดินที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เครื่องแต่งกายในพิธีงเต็กจะเป็นผ้าดิบสีขาวกับผ้ากระสอบหยาบ ๆ เพื่อแสดงถึงความโศกเศร้าของลูกหลานจนไม่อาจคำนึงถึงเรื่องความสวยงาม และยังมีความเชื่ออีกว่า ผ้าดิบเป็นผ้าที่มีเนื้อบริสุทธิ์เปรียบได้กับความรักอันบริสุทธิ์ที่บุพการีมีต่อลูกหลาน ส่วนชุดกระสอบใส่ไว้เพื่อป้องกันวิญญาณระหว่างทำพิธีเดินข้ามสะพานไปส่งดวงวิญญาณ

พิธีงเด็กในปัจจุบัน

พิธีงเด็กเป็นหนึ่งในขนบธรรมเนียมสำคัญที่ชาวจีนยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะอยู่ที่แห่งใดก็จะยึดถือเป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดเสมอ ชาวไทยเชื้อสายจีนก็เช่นกัน แต่ในปัจจุบันด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้พิธีกรรมนี้ค่อย ๆ เลือนรางหายไปเรื่อย ๆ ในขณะที่ลูกหลานชาวจีนก็ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมนี้น้อยลง ทั้งที่ในอดีตเมื่อมีคนในครอบครัวถึงแก่กรรมนอกจากจะต้องจัดพิธีศพแล้ว พิธีงเด็กก็ถือเป็นพิธีกรรมที่สำคัญมากที่ทุกครอบครัวต้องทำเพราะถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูที่ลูกหลานมีต่อบรรพบุรุษ แม้แต่ในยุคสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมที่มีการออกกฎหมายห้ามทำพิธีกรรมต่าง ๆ เด็ดขาดก็ยังมีแอบทำอยู่เสมอ และเมื่อยุคนั้นสิ้นสุดลงพิธีกรรมต่าง ๆ ก็ถูกรื้อฟื้นกลับมา แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดพิธีงเด็กลดลงแต่พิธีนี้ก็ไม่ได้สูญหายไปทั้งหมดเนื่องจากเป็นขนบธรรมเนียมที่ฝังรากลึกและผูกพันกับชาวจีนมาเป็นเวลาหลายพันปี

ปัจจุบันการทำพิธีงเด็กจำเป็นต้องตัดพิธีกรรมบางขั้นตอนออกเพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านเวลาอยู่มากทำให้การสวดกเด็กเป็นไปอย่างรวดเร็วมากขึ้น โดยจะขึ้นอยู่กับจังหวะในการสวดมนต์แต่บทสวดมนต์ไม่ได้แตกต่างกัน และจะให้พิธีเสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 1 วัน 1 คืน ซึ่งแต่เดิมการทำพิธีอย่างครบถ้วนสมบูรณ์จะต้องใช้เวลาถึง 5 วัน 5 คืน หรืออย่างน้อย 3 วัน 2 คืน (โสวัตรี ณ ถลาง, 2537 : 106-109)

การทำพิธีงเด็กหลังจากจัดตั้งมณฑลในพิธีเสร็จแล้ว แต่เดิมมีทั้งหมด 14 ขั้นตอนดังนี้

1. พิธีอัญเชิญพระพุทธรเจ้า และเทพยดาต่าง ๆ มาประทับเป็นประธานในพิธี
2. พิธีอัญเชิญดวงวิญญาณของผู้ล่วงลับให้มาสถิตในพิธี
3. เมื่อเชิญวิญญาณมาสถิตแล้ว คณะสงฆ์จะเริ่มสวดพิธีพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้แก่ดวงวิญญาณเป็นการชำระดวงวิญญาณให้สะอาดสดชื่น
4. พิธีนำดวงวิญญาณมาขอขมากรรมต่อพระรัตนตรัย
5. พิธีอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย โดยพระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์แล้วอ่านคำประกาศเพื่อเชิญดวงวิญญาณของผู้ตายมารับเครื่องสักการบูชา
6. พิธีเคาะระฆัง คือ การตีระฆังเพื่อประกาศให้ได้ยินไปทั่วโลกเพื่อเป็นการเชิญมาฟังพระธรรมที่จะสวด เพื่อให้ผู้ที่ได้มาฟังได้ระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย

7. พิธีประกาศ เป็นการประกาศเชิญพระพุทธเจ้า พระโพนสีตว์ และเทพเจ้าทั้ง 10 ทิศ มาประทับเป็นองค์พยาน และประกาศให้วิญญาณทั้งหลายมารับส่วนบุญส่วนกุศล
 8. พิธีประชุมพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ถวายเครื่องกระยาหาร เจเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา ในเวลากลางวันก่อนเพล
 9. พิธีตรรายตราง คือ พิธีถวายสังฆทานหรือถวายข้าวสงฆ์
 10. พิธีข้ามสะพานงเด็ก พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์นำดวงวิญญาณผู้ตายข้ามสะพาน โดยสะพานแสดงถึงความหมายของการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร
 11. พิธีเปิดประตูนรก เพื่อให้สัตว์นรกได้ยินพระสงฆ์สวดกงเด็ก และให้ดวงวิญญาณได้ออกมารับส่วนบุญส่วนกุศล
 12. พิธีลอยกระทง เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปทางน้ำ
 13. พิธีทิ้งกระจาด เป็นการบริจาคทานและอุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณที่ล่วงลับไปแล้ว
 14. พิธีส่งเสด็จพระพุทธเจ้า พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์เพื่ออัญเชิญองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระโพนสีตว์และทวยเทพทั้งหลายที่ได้อัญเชิญมาในพิธี
- ส่วนในปัจจุบันการประกอบพิธีกงเด็กส่วนใหญ่เหลือเพียง 7 ขั้นตอนเท่านั้น จากแต่มีเดิมทั้งหมด 14 ขั้นตอน ขั้นตอนการประกอบพิธีกงเด็กในปัจจุบันมีดังนี้

1. พิธีอัญเชิญเทพยดามาประทับเพื่อเป็นประธานในพิธี
2. พิธีอัญเชิญดวงวิญญาณของผู้ล่วงลับให้มาสถิตในพิธี
3. พิธีประพรมพุทธมนต์ให้แก่ดวงวิญญาณเพื่อเป็นการชำระล้างดวงวิญญาณให้สะอาดบริสุทธิ์
4. พิธีนำดวงวิญญาณมาขอขมากรรมต่อพระรัตนตรัย
5. พิธีอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์แล้วอ่านคำประกาศอัญเชิญดวงวิญญาณมารับเครื่องสักการะบูชา
6. พิธีข้ามสะพานโฆงสงสารซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในการประกอบพิธีกงเด็ก
7. พิธีส่งเสด็จพระพุทธเจ้า พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์เพื่ออัญเชิญส่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพนสีตว์และเทพทั้งหลายที่ได้อัญเชิญมาในพิธี

ส่วนการเผาเครื่องกระดาษนอกจากจะต้องเผาเครื่องกระดาษที่จำเป็นในพิธีกงเด็ก 6 อย่าง ได้แก่ กระดาษเงินกระดาษทอง โคมไฟวิญญาณ ห่องน้ำ ม้า นก และหีบเสื้อผ้าแล้ว ปัจจุบันยังนิยมเผาบ้านหรือตึกที่ใหญ่โตและเฟอร์นิเจอร์ที่หรูหราโดยมีการออกแบบให้ทันสมัยและเข้ากับรูปแบบปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีตู้เย็น วิทยุ เครื่องปรับอากาศ รถยนต์ และคนใช้ ตลอดจนสิ่งของที่ผู้ตายนิยมใช้เมื่อยัง

มีชีวิตอยู่ (ประยงค์ อนันท์วงศ์, 2540 : 163) เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตปรโลกให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งในระยะหลังสิ่งของเหล่านี้มีให้เลือกหลากหลายประเภทรวมถึงใกล้เคียงกับของจริงมากยิ่งขึ้น เช่น รถยนต์รุ่นใหม่ ๆ รถจักรยานยนต์ โทรทัศน์จอแบน โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

รูปที่ 10 เครื่องกระดาศงเด็กในปัจจุบัน

ที่มา : <https://mgronline.com/live/detail/961000015963>

รูปที่ 11 เครื่องกระดาศงเด็กในปัจจุบัน

ที่มา : <https://mgronline.com/live/detail/961000015963>

สรุป

แต่เดิมชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมีการประกอบอาชีพทางกสิกรรมและเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งอาชีพเหล่านี้เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยสภาพอากาศในการประกอบอาชีพ จึงส่งผลให้เกิดความเชื่อต่าง ๆ ขึ้นเพื่อเป็นการคุ้มครองพืชผลของตน เช่น พิธีที่เกี่ยวกับการบูชาบรรพบุรุษ หลังจากที่ชาวจีนได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วก็ได้นำความคิด ความเชื่อ ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ติดมาด้วย และด้วยความที่เป็นชนชาติที่ยึดมั่นในธรรมเนียมปฏิบัติเป็นอย่างมากจึงได้เกิดการผสมผสานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาวจีนและไทยในเวลาต่อมา เช่น การประกอบพิธีงเด็กตามความเชื่อเดิมของศาสนาพุทธนิกายมหายาน ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคารพบูชาบรรพบุรุษ พิธีกรรมดังกล่าวยังได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการกตัญญูต่อบรรพบุรุษอันเป็นค่านิยมดั้งเดิมของชาวจีน

พิธีงเด็กเป็นพิธีกรรมที่ลูกหลานจะทำบุญกุศลแทนตัวผู้ตายและทำให้ผู้ตายด้วย เพื่อให้ผู้ตายได้รับบุญกุศลมากพอที่จะได้ขึ้นสวรรค์สุขาวดีขององค์อมิตาภพระพุทธเจ้าตามความเชื่อและศรัทธาในพุทธศาสนานิกายมหายาน พิธีกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนที่ชาวจีนจะมีความเชื่อเรื่องวิญญาณ การประกอบพิธีศพในสมัยก่อนจึงทำแค่เอาศพไปทิ้งตามป่าเขาโดยเน้นให้ไกลจากที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายจากพุทธศาสนานิกายมหายานทำให้ตระหนักว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการไม่กตัญญูต่อบรรพบุรุษจึงให้ความสำคัญกับพิธีศพมากขึ้น และได้พัฒนาเรื่อยมานับพันปีจนเกิดเป็นพิธีงเด็ก

แม้ว่าพิธีงเด็กจะเป็นพิธีที่มีประวัติความเป็นมายาวนานหลายพันปี และมีตำนานสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล แต่กลับไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สามารถบอกได้ว่าพิธีนี้เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ตามบันทึกโบราณกล่าวว่าพิธีนี้เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 225 ปีก่อนคริสตศักราช แต่ก็ยังมีบางตำราที่กล่าวว่าพิธีนี้มีข้อสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นเมื่อประมาณ ค.ศ.629 ที่เกิดขึ้นจากความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนานิกายมหายานที่เข้ามาเผยแผ่ในประเทศจีน ดังนั้นจึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าพิธีงเด็กเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใดกันแน่

จากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรของชาวจีนในประเทศไทย ทำให้ชาวจีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทางด้านต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม จึงเป็นที่มาของการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชาวไทยและชาวจีน เป็นสาเหตุให้เกิดการทำพิธีงเด็กขึ้นในประเทศไทยในเวลาต่อมา มีการสันนิษฐานว่าพิธีกรรมนี้ได้เข้ามาพร้อมกับพระ

ญวนที่เข้ามาสร้างวัดตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี โดยเริ่มต้นจากการเผยแพร่พิธีนี้ในหมู่ชาวจีนที่มีฐานะปานกลางขึ้นไปเนื่องจากการจะประกอบพิธีงเด็กได้จำเป็นต้องมีกำลังทรัพย์จำนวนไม่น้อย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 มีการกล่าวในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์เกี่ยวกับการจัดพิธีงเด็กถวายอันเป็นพิธีที่ไม่เคยปรากฏในรัชกาลก่อน ๆ และในสมัยดังกล่าวพระญวนได้มีการเข้าเฝ้าหาอย่างใกล้ชิด พิธีนี้จึงปรากฏให้เห็นในราชสำนักของไทยครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 4 นับแต่นั้นเป็นต้นมาพิธีงเด็กจึงได้เข้ามาอยู่ในระเบียบงานพระศพเพื่อถวายพระบรมวงศานุวงศ์สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีงเด็กเป็นพิธีที่แสดงถึงความกตัญญู ความอาลัยอาวรณ์ของลูกหลานมีต่อบรรพบุรุษ และยังแสดงให้เห็นถึงความปรารถนาของลูกหลานที่มีความต้องการให้บรรพบุรุษมีชีวิตที่สุขสบายในโลกหลังความตายตามคติความเชื่อเดิมของชาวจีน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ปรากฏออกมาในรูปแบบของขั้นตอนการทำพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ทำเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ผู้ตาย และข้าวของเครื่องใช้สมมติที่ทำจากกระดาษที่แสดงให้เห็นถึงความสะดวกสบายที่ลูกหลานต้องการให้ผู้ตายนำไปใช้สอย

นอกจากนี้พิธีงเด็กยังเป็นพิธีที่ให้ความสำคัญกับเพศและลำดับญาติเป็นอย่างมาก ซึ่งปรากฏให้เห็นในเรื่องเครื่องแต่งกาย และลำดับการเดินที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เครื่องแต่งกายในพิธีจะเป็นผ้าดิบสีขาว และผ้ากระสอบหยาบ ๆ เพื่อแสดงถึงความโศกเศร้าของลูกหลานจนไม่อาจคำนึงถึงเรื่องความสวยงาม และยังมีความเชื่ออีกว่าผ้าดิบเป็นผ้าที่มีเนื้อบริสุทธิ์เปรียบได้กับความรักอันบริสุทธิ์ที่บุพการีมีต่อลูกหลาน ส่วนชุดกระสอบใส่ไว้เพื่อป้องกันวิญญาณระหว่างทำพิธีเดินข้ามสะพานไปส่งดวงวิญญาณ

แต่ในปัจจุบันพิธีงเด็กได้มีการเปลี่ยนแปลงไป การทำพิธีงเด็กจำเป็นต้องตัดพิธีกรรมบางตอนออกเพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยลดรูปแบบพิธีกรรมและขั้นตอนจากในอดีตตามกาลเวลาและสภาพเศรษฐกิจ รวมถึงการเห็นความสำคัญและการเข้าใจความหมายในการประกอบพิธีดังกล่าวก็น้อยลงเนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้ความเชื่อของลูกหลานต่อพิธีกรรมนี้ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการจัดพิธีงเด็กน้อยลงแต่พิธีนี้ก็ไม่ได้สูญหายไปทั้งหมดเนื่องจากเป็นขนบธรรมเนียมที่ฝังรากลึกและผูกพันกับชาวจีนมาเป็นเวลาหลายพันปี

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์

- กิตติ โล่เพชรรัตน์. (2554). **ต้นตำนานลูกหลานจีนในสยาม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า
แรก.
- จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2544). **กระจ่างใจจีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จิตรา.
- จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2559). **เฮง เฮง ฮง ชก ธรรมเนียมนี้คือคำพร**. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด.
- ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์. (2528, มิถุนายน). **กงเต็กพิธีศพร่วมสมัยของชาวจีน**. **สยามรัฐ
สัปดาห์วิจารณ์**, 2528, หน้า 25
- ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์. (2547). **พิธีกงเต็ก : ระบบสัญลักษณ์และระบบเครือญาติ
ของชาวจีนแต่จิวในเยาวราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา
มานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธรรมาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์. (2550). **กงเต็กพิธีศพชาวจีนแต่จิว**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2527). **แลหลังจีน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุง
สานส์.
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2540). **หล่นบนโต๊ะจีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- พฐ บุญยปลัมภ์. (2537). **รายงานการวิจัยเรื่อง พิธีกงเต็ก : ความสืบเนื่องและการ
เปลี่ยนแปลงของชาวจีนในสังคมไทยศึกษาเฉพาะกรณีจีนแต่จิว ย่านถนนสุขุมวิท**.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วรศักดิ์ มหัทธโนบล. (2542, พฤษภาคม). **กงเต็ก**. **มติชนสุดสัปดาห์**, 2542, หน้า 70
- ส.พลายน้อย. (2542). **ประเพณีจีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.
- สกินเนอร์, จอร์จ วิลเลียม. (2529). **สังคมจีนในประวัติศาสตร์ไทย : ประวัติศาสตร์เชิง
วิเคราะห์**. แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์และคณะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช จำกัด.

สังคีต จันทนะโพธิ. (2554). **คนจีนสู้ชีวิต ตำนานเสือผีนหมอนใบ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
อนิเมทกรุ๊ป.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2554). **กตัญญูในกงเต๊กและกงเต๊กในกตัญญู**. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2550). **วิถีจีน-ไทยในสังคมสยาม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน

โสวิตรี ณ กลาง. (2537). **วัดญวน : บทบาทด้านพิธีกรรมและความสัมพันธ์ที่มีต่อชุมชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

